

'Een radicale ommezwaai'

Minister Vandeurzen
over Perspectief 2020

• Adopteer een bijenvolkje

• VAPH helpt Bulgarije

• 'Adembenemend ambitieus'

De eerste momenten

Gezinnen die een kind met een handicap krijgen, worstelen vaak met heel wat vragen. Ze moeten niet alleen de handicap een plaats proberen te geven in hun leven en hun gezin, maar moeten ook hun weg proberen te vinden in het doolhof van diagnosecentra, therapieën, begeleidingsdiensten, voorzieningen, wetgevingen, enzovoort.

Om gezinnen bij die zoektocht te helpen, is er nu het project *De eerste momenten*. Er is ten eerste een brochure die op veel vragen van jonge ouders een zo concreet mogelijk antwoord geeft. Daarnaast is er ook de website www.eerstemomenten.be, met concrete informatie op maat van jonge ouders, een antwoord op vele vragen, handige tips en interessante nieuwtjes.

Meer info

De brochure *Eerste momenten* kunt u bestellen door 10 euro (voor leden van KVG of Gezin en Handicap) of 12 euro (niet-leden) te storten op rekening-nummer 789-5518964-70 van Gezin en Handicap, met de mededeling *Brochure Eerste momenten*.

Gezin en Handicap

A. Goemaerelei 66, 2018 Antwerpen

☎ 03 216 29 90

✉ gezinenhandicap@kvg.be

🌐 www.eerstemomenten.be;

www.gezinenhandicap.be

Een gloednieuwe dagbesteding

Adopteer

De bijenpopulatie gaat snel achteruit. Dat is een groot probleem, want zonder bijen is er geen bestuiving mogelijk. Daardoor zullen heel wat planten uitsterven, en is er onvoldoende voedsel voor mens en dier, die op hun beurt in de moeilijkheden kunnen komen.

Het VAPH wil de natuur een handje helpen en heeft daarom samen met Jomi, een sociale werkplaats uit Sint-Niklaas, een uniek aanbod voor voorzieningen uitgewerkt. 25 voorzieningen kunnen in 2011 een heuse bijenkast adopteren. In zo'n bijenkast leven 5 à 8000 naarstige bijen samen. Het VAPH organiseerde reeds een infosessie voor geïnteresseerde voorzieningen, waarop heel wat kandidaten aanwezig waren. Begeleiders en leefgroepen van zo'n voorziening kunnen samen op dit project intekenen en instaan voor de zorg van een bijenpopulatie.

ZZI: de antwo

De laatste tijd is er bijzonder veel te doen rond het zorgzwaarte-meetinstrument (ZZI). Dat is een belangrijke stap naar zorg op maat. Het bestaat uit een aantal interviews met de persoon met een handicap en diens omgeving. Op basis daarvan wordt uitgemaakt hoeveel zorg iemand precies nodig heeft, ongeacht wie de zorg op zich neemt of hoe de zorg moet worden georganiseerd.

Het zorgzwaarte-meetinstrument is nieuw en roept voor veel mensen vragen op. Om die te beantwoorden, heeft VAPH de brochure *Inschaling van de zorgzwaarte. Wat en hoe?* uitgebracht. Hoe verloopt de inschaling, wat is het doel ervan, wat gebeurt er met je antwoorden: komt allemaal aan bod.

voor mensen met een handicap

een bijenvolkje

Hoe gaat dat nu praktisch in zijn werk, vraagt u zich af? Mensen met een handicap kunnen assisteren bij het gehele productieproces: van het installeren van de bijenkast tot het echte honingmaken en honing verkopen. Materieel is er niet veel voor nodig: een zuidelijk georiënteerd stukje grond van 4 m². In het voorjaar moet er een bloemenmengsel worden ingezaaid. Verder geven de professionals van Jomi aan de leefgroep een initiatieles over imkerij en leren zij hen allerlei zaken over het onderhoud van zo'n bijenpopulatie. De bijenkast, de bijenpopulatie en alle toebehoren van een starterskit worden eveneens ter beschikking gesteld.

Maandelijks wordt samen met de begeleider en leefgroep de honingkast gecontroleerd. Jomi zorgt ook voor een professionele imker, die

tweemaal per jaar langskomt en samen met de leefgroep de honing uit de raten slingert. Dat gebeurt met een mobiele slingerunit, die de imker zelf meebrengt. Tweemaal per jaar, in juni en augustus, wordt er geoogst. Daarna wordt de honing ingepot en voorzien van een etiket. Het mooie natuurlijke eindproduct kan de voorziening dan zelf consumeren of verkopen. De opbrengst van de verkoop mag de voorziening houden. En waarom er niet een heuse culinaire honingweek van maken, op het moment dat de oogst wordt gedaan?

Een bijenpopulatie heeft speciale verzorging nodig in de winter. Daarom worden de bijenvolkjes terug naar Jomi gebracht voor de winterperiode. Na de winter maakt Jomi deze dan opnieuw klaar voor het volgende seizoen.

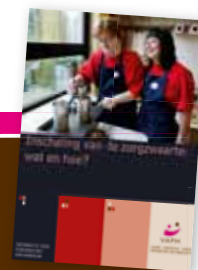
Zijn de bijen gevaarlijk? De bijen zijn allen afkomstig van geselecteerde Carnica koninginnen. Zij worden verkocht met een heuse stamkaart en zijn geselecteerd op zachtaardigheid en behandelbaarheid.

Hoeveel kost dit alles? De voorziening betaalt een adoptiebijdrage van 1000 euro per jaar plus 400 euro bijkomende waarborg voor het eerste jaar.

Interesse?

U kunt enkel inschrijven als voorziening met een leefgroep en een begeleider. Stuur een mail naar info@jomi-vzw.be of bel naar 03 780 35 96 (Axl Nevejans).

orden

Meer info

Inschaling van de zorgzwaarte. Wat en hoe? is gratis te verkrijgen bij de communicatiedienst van het VAPH of bij uw Provinciale Afdeling (zie de adressen op p. 6 van dit nummer).

Een rad

Prioriteiten stellen

Minister Vandeuren wil tegen 2020 een zorggarantie bieden voor de meest hulpbehoevenden. Waarom niet meteen voor alle zorgvragers, vroegen enkele gebruikersverenigingen zich af. Omdat het zo niet kan werken, vindt de minister.

'Ten eerste betekent een zorggarantie voor de meest hulpbehoevenden natuurlijk niet dat de anderen zomaar in de kou blijven staan. Maar een beleid moet ook keuzes maken en prioriteiten stellen. Zonder afgebakende doelgroep en duidelijke doelstellingen kun je nooit een duidelijk budget opstellen. En als je niet weet wat iets gaat kosten, kun je ook niet garanderen dat het er komt.'

Minister Vandeurzen over Perspectief 2020

‘Een ommezwaai in het gehandicaptenbeleid’

Minister van Welzijn Jo Vandeurzen belooft aan het begin van zijn beleidsperiode om tegen 2020 een zorggarantie uit te werken voor mensen met de dringendste en zwaarste zorgvragen. Hoe dat doel concreet moet worden bereikt, legt hij nu vast in een witboek met als titel *Perspectief 2020*.

Met Perspectief 2020 wil minister Vandeurzen twee doelstellingen verwezenlijken:

- een zorggarantie voor personen met een handicap met de grootste ondersteuningsnood,
- vraaggestuurde zorg en assistentie in een inclusieve samenleving.

Om die doelstellingen te bereiken, is de laatste jaren een duidelijk budgettair groeipad gevolgd, zegt de minister. ‘In economisch moeilijke tijden is de gehandicaptensector een van de weinige waar de budgetten jaar na jaar worden opgetrokken. Dat heeft zijn effect niet gemist. Het aantal beantwoorde zorgvragen is tussen 30 juni 2009 en 30 juni 2010 met 40 % gestegen. Maar tegelijk blijft ook de vraag naar opvang stijgen. Dus staan we voor de keuze: ofwel blijven we elk jaar het uitbreidingsbeleid op de bestaande manier voortzetten. Ofwel kiezen we voor een andere aanpak.’

Optie 2

De minister kiest duidelijk voor optie 2. ‘We willen nu de ommezwaai maken die er al enkele jaren zit aan te komen, maar nooit echt is doorgebroken: de stap naar een vraaggestuurde en echt inclusieve zorg. Dat laatste betekent onder meer dat er een goed uitgebouwde zorgregie moet zijn en dat personen met een handicap een beroep moeten kunnen doen op degelijk ondersteunde mantelzorg en op handicap toegankelijke reguliere zorg. Daarnaast moeten ze kunnen rekenen op de gespecialiseerde ondersteuning van het VAPH. Zoals de ondertitel van het witboek het zegt: zoveel mogelijk gewoon, zo weinig mogelijk uitzonderlijk.’

Die visie wordt bijzonder breed gedragen, zegt de minister. ‘Over de principes is iedereen in de sector en in alle politieke partijen het eens.

Met Perspectief 2020 hebben we nu die principes uitgewerkt in een actieplan met 14 kritische succesfactoren, die verder worden vertaald in 11 strategische projecten.’

Eén van die projecten is uiteraard dat het aantal opvangplaatsen verder wordt uitgebreid. Staan ook op het programma: de definitieve implementatie van het persoonsvolgend budget en het zorgzwaarte-meetinstrument, en een verhoogde samenwerking met andere welzijnsactoren. ‘Alles samen een veelomvattend programma dat niet alleen gevolgen heeft voor het VAPH, maar ook voor de volledige welzijnssector.’

Orkest

Dat een dergelijk veranderingstraject niet vanzelf gaat, spreekt voor zich. ‘Maar iedereen moet goed

beseffen dat het met half werk niet zal lukken. We hebben nu de budgettaire ruimte en een periode van 4 à 5 jaar om de zaken echt in gang te zetten. Als we samen de 11 strategische projecten uitvoeren, kunnen we tegen 2020 de zorggarantie realiseren. Slagen we er niet in om die 11 projecten allemaal te realiseren, dan zullen we het doel ook niet halen. Alles hangt aan elkaar vast.’

Gelukkig staat er op het terrein al veel in de steigers. ‘Er zijn zeker solisten in het orkest die al een stuk van de nieuwe partituur spelen, en anderen zijn duchtig aan het oefenen. Zie bijvoorbeeld de proefprojecten met zorgzwaartemeting, het persoonsgebonden budget, de Diensten Inclusieve Ondersteuning en de werking rond de noodsituaties en knelpunt-dossiers. Nu is het de bedoeling dat van die solisten een echt orkest wordt gemaakt, en dat het ook nog aangename muziek wordt. Daarom zal ik binnenkort, op vraag van de sector, een veranderingsmanager aanstellen om het hele proces te begeleiden.’

Klare taal

Reguliere zorg

Naar gelang van de context kan het begrip ‘reguliere zorg’ verschillende ladingen dekken. In de sector van de gehandicaptenzorg staat reguliere zorg meestal tegenover handicapspecifieke zorg. Reguliere zorg is dan de zorg die voor iedereen, met of zonder handicap, openstaat. Handicapspecifieke zorg is het omgekeerde: alleen personen met een handicap kunnen er gebruik van maken, mits ze daarvoor een positieve beslissing van het VAPH hebben. Voorbeelden van reguliere zorg zijn gezins- en bejaardenhulp,

thuiszorgdiensten, oppasdiensten, poetsdiensten, enzovoort.

Met Perspectief 2020 wil minister Vandeurzen onder meer bereiken dat personen met een handicap zoveel mogelijk een beroep doen op de reguliere zorg, daarnaast op handicapspecifieke zorg. Zo is het onder meer de bedoeling om de voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang beter toegankelijk te maken voor jonge kinderen met een handicap.

‘Adembenemend ambitieus’

Perspectief 2020 moet een verschuiving teweegbrengen van handicapspecifieke zorg naar meer reguliere zorg. We vroegen aan Patrick Bedert, afdelingshoofd afdeling Beleidsontwikkeling van Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, hoe hij dat ziet.

Perspectief 2020 van minister Vandeuren wil er onder meer voor zorgen dat de tussenschotten tussen de verschillende onderdelen van de welzijnssector wegvallen of toch sterk worden verlaagd. Niet alleen het VAPH moet de zorg op zich nemen van personen met een handicap, maar ook de andere entiteiten binnen welzijn.

Lange termijn

‘De marsrichting is nu duidelijk aangegeven’, zegt Patrick Bedert. ‘Ik heb ook de indruk dat de tijd er nu rijp voor is, en dat de puzzelstukjes in elkaar kunnen worden geschoven. De voorbije jaren zijn er al heel wat proefprojecten en deelprojecten geweest, en nu wordt de koe echt bij de horens genomen.’

‘Allereerst is het positief dat een plan als Perspectief 2020 er sowieso is’, vindt Bedert. ‘Het is goed dat er in de sector op langere termijn wordt gedacht, weg van de waan van de dag. Het plan ligt ook in lijn met internationale ontwikkelingen als de VN-concentie betreffende de rechten van personen met een handicap, en met het beleidsplan van de minister zelf.’

‘Het minste wat je over dit plan kunt zeggen, is dat het adembenemend ambitieus is. Dat is natuurlijk goed, maar het brengt ook risico’s mee. De ervaring leert dat je, om zo’n veelomvattend plan tot een goed einde te brengen, niet alles tegelijk mag doen. Je moet focussen op gebieden waar je snel resultaat kunt boeken en jezelf duidelijk meetbare doelstellingen opleggen. Het is een enorm project met veel deelaspecten en zijwegen, en net als bij elk veranderingsproject zul je op elke zijweg wel weerstand en problemen ondervinden.’

Overleg

‘Het is in elk geval belangrijk dat fors wordt geïnvesteerd in het overleg met alle betrokkenen: gebruikers, Vlaamse overheidsdiensten en het federale niveau. Als mensen met een handicap meer gebruik moeten gaan maken van de reguliere zorgsector, moet die daar uiteraard op voorbereid zijn. Je kunt niet van de ene dag op de andere zeggen: *en nu is het aan jullie*. De deadlines zijn bijzonder strak, en de uitdagingen navenant groot.’

De b

Iedereen herinnert zich vast nog de verwaarloosde weeskinderen in het Bulgaarse Mogilino. De aangrijpende BBC-documentaire zette indertijd heel wat mensen en organisaties aan tot actie. Ook het VAPH kon onmogelijk aan de kant blijven staan.

Vraagje voor het VAPH?

www.vaph.be

Provinciale Afdelingen

(voor vragen over uw persoonlijk dossier)

Prov. Afd. Antwerpen

Potvlietlaan 5, 2600 Berchem
☎ 03 270 34 40
☎ 03 270 34 41
✉ antwerpen@vaph.be

Prov. Afd. Vlaams-Brabant

Brouwersstraat 3, 3000 Leuven
☎ 016 31 12 11
☎ 016 31 12 29
✉ leuven@vaph.be

Nieuw adres vanaf 10 januari:

Prov. Afd. Vlaams-Brabant

Vlaams Administratief Centrum,
Diestsepoort 6 bus 57, 3000 Leuven
☎ 016 31 12 11
☎ 016 31 12 29
✉ leuven@vaph.be

Prov. Afd. Limburg

Ilgatlaan 7, 3500 Hasselt
☎ 011 27 43 54
☎ 011 28 51 09
✉ hasselt@vaph.be

Prov. Afd. Oost-Vlaanderen

Kortrijksesteenweg 788,
9000 Gent
☎ 09 269 23 11
☎ 09 269 23 39
✉ gent@vaph.be

Prov. Afd. West-Vlaanderen

Magdalenastraat 20, 8200 Brugge
☎ 050 40 67 11
☎ 050 39 36 80
✉ brugge@vaph.be

Antennepunt Brussel

Sterrenkundelaan 30 – lokaal 004
1210 Brussel
☎ 02 225 84 62
☎ 02 225 84 05
✉ brussel@vaph.be
Open op maandag en woensdag van
9.15 tot 12.15 u. en van 14 tot 16 u.
(in juli en augustus alleen op woensdag)

Communicatiedienst

(voor algemene vragen)
Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel
☎ 02 225 85 97

☎ 02 225 84 05

✉ informatie@vaph.be

Centrale Registratie Zorgvragen

Antwerpen

Coördinatiepunt Handicap
Provincie Antwerpen
Boomgaardstraat 22 bus 100, 2600 Berchem
☎ 03 240 61 78
☎ 03 240 61 82
✉ greet.smeyers@welzijn.provant.be

Limburg

Coördinatiepunt Handicap
Provincie Limburg
Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt
☎ 011 23 72 18
☎ 011 23 82 80
✉ coördinatiepunthandicap@limburg.be

VAPH stelt expertise ter beschikking van Bulgaarse zorgsector

al is aan het rollen

Het Snowball-project is een organisatie van de Europese koepelorganisatie EASPD en het Pluralistisch Platform Gehandicaptenzorg. De bedoeling van het project is om een duurzaam netwerk van zorgverleningorganisaties uit te bouwen en zo de zorgkwaliteit voor personen met een handicap in Bulgarije te verbeteren.

Ervaring

'Gezien de jarenlange ervaring die het VAPH heeft met het ondersteunen van zorgverleningorganisaties, hoefden we niet lang na te denken om onze expertise ter beschikking te stellen', zegt Jos Theunis, afdelingshoofd Zorg van het VAPH. De voorbije twee jaar heeft Theunis zelf meermaals deelgenomen aan congressen en workshops die her en der in Bulgarije werden georganiseerd.

'Na de val van het communisme in Bulgarije werd het beheer van de zorginstellingen overgedragen aan de gemeentes. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden die de gemeente had, werd er al dan niet verder geïnvesteerd in zorg. Wat wij proberen te doen, is de gemeentes overtuigen om de verantwoordelijkheid voor die zorginstellingen over te dragen aan de ngo's en vzw's die nu overal in Bulgarije worden opge-

richt, net zoals dat bij ons in België al langer het geval is. Want dat creëert een gezonde vorm van concurrentie.'

Tweederangsburgers

Een ander probleem is de manier waarop in Bulgarije met handicaps wordt omgegaan: 'Personen met een handicap worden weggestopt in instellingen. Ze zijn geen volwaardige deelnemers van de samenleving, zeker niet als het gaat om Roma-zigeuners, die sowieso als tweederangsburgers beschouwd worden.'

In dat geval biedt het gebrek aan instellingen zoals we die hier in België hebben, volgens Theunis misschien juist voordelen. 'Het is dan gemakkelijker om die stap over te slaan en personen met een handicap zoveel mogelijk ondersteuning te bieden in hun vertrouwde omgeving.'

Zoals inclusie dus nog geen algemeen aanvaard streefdoel is, zo zijn ook leefgroepen of orthopedagogische begeleiding nog onbekende termen in Bulgarije. 'Dagelijks krijgen mensen één à twee uur individuele behandeling, *that's it*. Voor de rest van de dag zijn er geen activiteiten voorzien.' Om de deskundigheid te bevorderen, voorziet het Snowball-project in 'twinning-initiatieven', waarbij een vijftal Vlaamse en Bulgaarse zorginstellingen met elkaar kennis uitwisselen.

Kentering

Hoewel er twee jaar na de start van het Snowball-project nog veel werk overblijft, is er toch al heel wat ten goede veranderd, meent Jos Theunis. 'In het begin lag het bijvoorbeeld uiterst gevoelig om de overheden te wijzen op de knelpunten. Vandaag zien we dat ze zelf pogingen ondernemen om oude zorgstructuren te ontmantelen. En dankzij de ruime media-aandacht die onze initiatieven krijgen, merken we ook bij de publieke opinie een wijziging in de mentaliteit. Dat zijn toch hoopvolle signalen.'

Oost-Vlaanderen

Coördinatiepunt Handicap
Provincie Oost-Vlaanderen
Provinciaal administratief centrum
W. Wilsonplein 2, 9000 Gent
☎ 09 267 75 28
☎ 09 267 75 99
✉ leen.de.caluwe@oost-vlaanderen.be

Vlaams-Brabant

Coördinatiepunt Handicap
Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1,
3010 Leuven
☎ 016 26 73 08
☎ 016 26 73 01
✉ handicap@vlaamsbrabant.be

West-Vlaanderen

Coördinatiepunt Handicap

Provincie West-Vlaanderen
Hoefijzerlaan 38, 8000 Brugge
☎ 050 34 98 63
☎ 050 34 98 72
✉ rog@west-vlaanderen.be

Brussels Aanmeldingspunt voor Personen met een Handicap (BRAP)

(voor vragen rond handicap in Brussel)
Louis Wittouckstraat 54, 1020 Brussel
☎ 02 421 18 70
✉ info@brap.be
🌐 www.brap.be

Kenniscentrum Hulpmiddelen (KOC)

Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel
☎ 02 225 86 61
☎ 02 225 84 05
✉ koc@vaph.be
🌐 www.hulpmiddeleninfo.be

Ann De Wit is een van de deelnemers van het initiatief **Beschermd Wonen van vzw Zonnestraal in Lennik**. **Trots leidt ze ons rond in haar appartement op enkele kilometers van het dienstverleningscentrum. 'Mooi, hé? Ik wil hier nooit meer weg!'**

'Ik wil hier nooit meer weg'

't Is anders wel een flink eind fietsen van het centrum, met op de route enkele flinke kuitbijters van heuvels. Maar dat kan Ann absoluut niet deren. Ze is trots op haar mooie, moderne appartement, dat ze sinds januari huurt, en koestert haar herwonnen zelfstandigheid. 'Ik woon hier graag', zegt ze. 'De burens zijn vriendelijk, het is hier rustig. Kan ik u een koffie aanbieden? Koekje erbij?'

Zelfstandigheid

Ann (40) is een van de zestig cliënten van Zonnestraal die geïntegreerd of beschermd wonen. Dat zijn de twee meest gedecentraliseerde woonvormen die de vzw nu sinds een tiental jaar aanbiedt. Ze geven cliënten de kans om een zelfstandig leven uit te bouwen en voorzien in begeleiding op maat van elke cliënt.

Enkele keren per week komt een begeleider aan huis om te helpen waar dat nodig is. Hij of zij staat ook dag en nacht paraat in geval van noodgevallen. Maar altijd met de bedoeling om de cliënt zo zelfredzaam mogelijk te laten zijn. De cliënten hoeven voor die hulp geen vergoeding te betalen aan de dienst zelf, de begeleiding is gesubsidieerd door het VAPH.

In het geval van Ann, die een lichte verstandelijke handicap heeft, gaat het vooral om ondersteuning overdag, hulp bij het invullen van haar

paperassen, en het contact met haar twee kinderen. Als wij op een mistige woensdagnamiddag op de koffie komen, heeft ze net een hele voormiddag de was gesorteerd en tafellakens gestreken in het dienstverleningscentrum. Op andere dagen gaat ze naar de tekenles of de markt, doet ze stikwerk, of bakt ze taarten en koeken. In het weekend komt haar 12-jarige dochter Marijke logeren, die in de week in het MPI Sint-Franciscus in Lennik verblijft. Haar 19-jarige zoon Bruno woont bij zijn vader in Gent.

Hele weg

Ann voelt zich duidelijk goed in haar vel, dat zie je meteen. De weinige hulp die ze krijgt, is net wat ze nodig heeft om de verantwoordelijkheid gemakkelijk aan te kunnen. Dat was anders voor ze met beschermd wonen begon. Enkele jaren terug kreeg ze te kampen met zware psychologische problemen en moest ze een tijdje worden opgenomen. 'Sindsdien heeft ze een hele weg afgelegd', knikt coördinator Nadine Goeminne, 'Het is dan ook fijn om te zien dat ze nu het zo goed doet.'

Handblad is een driemaandelijks serviceblad van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Verantwoordelijke uitgever: Laurent Bursens, Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel. Redactie en realisatie: Jansen & Janssen – www.jaja.be. Volgend nummer: 15 maart 2011.